

Piraternas principprogram

Inledning

Det hävdas att upphovsrätten gynnar kultur och kunskapsspridning, och sällan ifrågasätts detta påstående. Vi ifrågasätter det, och vi gör så med övertygelsen om att endast på detta sätt kan demokratin och individens frihet skyddas, och därmed få leva i ett samhälle där kultur och kunskap är åtkomlig för alla. Vi ifrågasätter det som har förklarats vara självklart och hävdar att upphovsrätt tvärtom aktivt motverkar sitt syfte, genom att den begränsar tillgången till kultur, begränsar konsumenternas valmöjligheter, försämrar förutsättningar för företagande, samt skadar demokratin.

En av grundstenarna för det demokratiska samhället är att individer har fri tillgång till och rätten att sprida kunskap och kultur. Att våra folkvalda politiker agerat för att avskaffa sådana rättigheter den 1 juli 2005 har betytt att över en miljon medborgare i vår generation kriminaliserats. Något motsvarande har aldrig tidigare hänt.

En annan grundsten är fri tillgång till kunskap. Så som upphovsrätt innebär monopol på kultur, är patent monopol på kunskap, och patenten missbrukas också ofta på samma sätt som upphovsrätten.

Vi vill också lyfta fram integritetsfrågan. Enligt gällande lagstiftning befinner vi oss redan i ett samhälle där praktiskt taget alla står under konstant övervakning. Vi menar att det inte är förenligt med ett modernt rättssamhälle att alla medborgare utsätts för övervakning och därmed att dessa behandlas som misstänkta för brott. Vi hävdar att demokratin förutsätter åtminstone ett visst minimum av personlig integritet. De politiska och kommersiella krafterna förespråkar ett kontrollsamhälle som vi måste agera mot.

Medborgerliga rättigheter

Värnet om den enskildes privatliv är lagfäst i Sveriges grundlag. Ur denna grundläggande rätt springer flera andra viktiga mänskliga rättigheter som yttrande- och åsiktsfrihet, informationsfrihet, rätten till kultur och rätten till personlig utveckling. Alla försök från den offentliga maktens sida att inskränka dessa rättigheter måste ifrågasättas och mötas med ett kraftfullt motstånd. Det gemensamma samhällets existensberättigande grundar sig i att den förbättrar medborgarnas liv och att dess legitimitet kommer ur folkviljan. De lagar som skapas måste vara folkligt förankrade och politikerna måste också tro att de kommer att efterlevas. Om inte riskerar vi ett lagförakt och politikerförakt som är skadligt för både rättskänsla och vår demokrati.

Alla maktmedel, system och metoder som staten kan använda gentemot sina invånare måste befinna sig under ständig omprövning och granskning av folkvalda företrädare. När staten använder sina maktmedel för att övervaka oskyldiga invånare har den de facto kränkt den enskildes privatliv och inskränkt yttrandefriheten på ett i grunden oacceptabelt sätt. Varje medborgare skall tillförsäkras den anonymitetsrätt som idag förutsätts i grundlagen och rätten att exklusivt förfoga över sina egna personuppgifter måste stärkas. Det motsatta är diktaturernas och de totalitära staternas kännemärke.

Brevhemligheten skall upphöjas till en generell kommunikationshemlighet. Det bör alltså bli förbjudet att avlyssna andras telefonsamtal, läsa annans e-post eller SMS på samma sätt som det idag är förbjudet att läsa någon annans brev. Staten skall endast vid brottsmisstanke ha rätt att samla bevis och utföra övervakning av sina invånare och i annat fall utgå från att dess medborgare är oskyldiga. Denna kommunikationshemlighet måste ges ett starkt skydd då staten vid ett flertal tillfällen visat sig inkapabel att på ett förtroendegivande sätt handha information som den kommit att förfoga över.

Vi vill upphäva datalagringsdirektivet och stärka skyddet för den enskildes privatliv.

Patenten skadar samhället

Patent skall uppmuntra till informationsspridning genom att skydda dem som uppfinnar och investerar i nya uppfinningar och tillverkningsmetoder. Självklart skall uppfinnare och andra entreprenörer kunna få ersättning för sitt arbete och sina idéer. Allt oftare används dock patenten främst av storföretag för att hindra mindre konkurrenter från att konkurrera på jämlika villkor. I stället för att patenten uppmunar till innovation, använder nu företag sina "patentmattor" i krigföring mot andra aktörer för att slippa konkurrens, patent som innehavaren inte har någon avsikt att själv vidareutveckla.

Verkliga genombrott hålls ofta hemliga in i det sista för att skapa marknadsfördelar. Läkemedelsföretag använder sina patent för att hindra fattiga U-länder från att tillverka kopior av livsnödvändiga AIDS-mediciner samtidigt som det allmänna betalat för stora delar av grundforskningen och kemisternas forskning och utbildning. Små uppfinnare som redan lagt relativt stora resurser på att söka patent blir inte sällan dragna inför domstol för att försvara dem mot arméer av patentjurister från storföretag som under tiden reproducerar deras idé i låglöneländer. Vi anser att patenten har spelat ut sin roll och att de aktivt hindrar innovation och tillkomsten av ny kunskap.

Vi vill successivt avskaffa patentsystemet.

Vi vill se ett samhälle där små som stora aktörer kan tävla på lika villkor med kundnytta, kvalitet och pris, istället för att vinnaren är den som anlitar den bästa patentbyrå. Detta frigör resurser som istället kan användas för att skapa verklig innovation och förbättra produkterna i en snabbare takt, vilket i slutändan kommer alla tillgodo. Detta förutsätter dock att såväl konsumenter som producenter kan lita på ett fortsatt starkt varumärkes- och mönsterskydd.

Det finns ett starkt allmänintresse för att varumärken och logotyper ska skyddas av lagar och regler. Medborgarna har ett behov av att veta att det de köper faktiskt är vad det ser ut att vara. Företagen behöver i sin tur hjälp av samhället för att skydda sina varumärken för att kunna konkurrera på ett rättvist sätt. De enda undantagen för detta starka skydd är vid speciella omständigheter som vid t.ex. avbildningar i syfte att bedriva konsumentgranskning eller för satiriska ändamål. Vi vill alltså skärpa lagarna som behandlar kommersiell kopiering av varumärkesskyddade varor.

Vi vill stärka varumärkesskyddet.

Kulturen måste släppas fri

Vi vill stärka den del av upphovsrätten som behandlar en skapares rätt att anses som upphovsman till ett verk. Den rätten skall inte kunna avtalas bort, ärvas eller säljas. Dessutom vill vi stärka kravet att ange källa om man kopierar, citerar eller ändrar i ett verk. Det skall fortsatt vara förbjudet att ändra i ett verk så man kränker upphovsmannen, särskilt om man gör det i kommersiellt syfte. Denna ideella upphovsrätt skall gälla utan tidsbegränsning.

Däremot vill vi helt avskaffa den del av upphovsrätten som behandlar en skapares exklusiva möjlighet att framställa kopior av ett verk. Denna är baserad på det falska antagandet att en sådan exklusivitet främjar kulturskapande. Tvärtom så hindrar den fri rörelse av kultur och kunskap, vilket är viktiga ingredienser i allt kreativt skapande. Dessutom har den teknologiska utvecklingen skapat helt nya möjligheter att skapa robusta affärsmodeller där både producenter och konsumenter kan mötas på lika villkor till bådas fördel.

Idéer, kunskap och information är av naturen icke-exklusiva, deras gemensamma värde ligger i att de delas och sprids.

All spridning av kultur skall uttryckligen uppmuntras så länge upphovsmannen fortsatt erkänns. Alla avtal samt tekniska system och metoder som avser att hindra en sådan tillåten spridning bör vara olagliga eftersom de inskränker samhällets informationsfrihet på ett oacceptabelt sätt. Spridning av kultur, information och kunskap - med undantag för privat information - får inte begränsas eller bestraffas.

Alla framtida förändringar av upphovsrätten måste grunda sig i en bred folkvilja. Den får inte ha sin grund i en intensiv lobbying från särintressen, vilket skedde 1 juli 2005 när flera miljoner medborgare kriminaliserades över en natt. Som en logisk följd av detta vill vi avskaffa privatkopieringsersättningen.

Vi vill släppa kulturen och kunskap fri och därmed avkriminalisera medborgarna.

Vi vill bekämpa monopolen

Monopol är en av samhällets farligaste fiender. Detta därför att det leder till överpriser och stora dolda kostnader för medborgarna. Större företag kämpar febrilt om att slå rekord i antal patent, som de sedan ofta använder mot mindre konkurrenter och enskilda uppfinnare för att inte dessa skall kunna konkurrera med det större företaget.

Patent- och upphovsrättsinnehavarnas mål är inte att hålla ett marknadsmässigt pris och konkurrera på lika villkor med kundnytta, pris och kvalitet. Tvärtom används immaterialrätten som en hävstång för att höja priset till en nivå som en fri och rättvis marknad aldrig skulle ha betalat för och för att införa begränsningar som den aldrig skulle acceptera. Vi vill begränsa möjligheterna att skapa monopolsituationer. Eventuella undantag från denna regel måste kunna motiveras av skäl som står över dessa, t.ex. direkta hot mot folkhälsan. Men även i dessa fall bör man alltid studera eventuella alternativ till ett monopol. Monopol måste kvarstå som en sista utväg och får inte skapa värre problem än de är avsedda att lösa.

Upphovsrätten och patenträtten infördes för att främja samhällets utveckling genom att gynna dem som ville tillföra samhället ny kunskap. Idag har den ekonomiska och tekniska utvecklingen sprungit ifrån dem och de har istället kommit att innebära orättvisa fördelar för ett fåtal stora marknadsaktörer på bekostnad av samhället i stort.

Vi kräver i stället en rättvis immaterialrätt på en fungerande marknad, där alla medborgare och företag har lika rätt att konkurrera på jämlika villkor. Detta är inte förenligt med gällande immaterialrätt som skapar en orimlig maktkoncentration, vilken i sin tur förvrider marknaden. De konkurrenshämmande avtal som stora aktörer dikterar för de enskilda svaga producenterna är orättvisa. De skapar begränsningar i användandet av produkterna som inte längre kan accepteras av konsumenterna.

Vi vill föra en konstruktiv diskussion om immaterialrättens dubbla natur och beskriva dess negativa konsekvenser för medborgarna. Vi vill utforma rättvisa regler för hur producenternas intressen ska kunna tillgodoses på bästa sätt samtidigt som man utökar konsumentmakten genom att modernisera immaterialrätten och anpassar den till teknologiska landvinningar som möjliggjort nya och miljöriktigare affärsmodeller.

Vi vill avskaffa monopolfrämjande regelverk och lagstiftning.

Sammanfattning

Dagens immaterialrätt leder till skadliga monopol, att viktiga demokratiska grundvärden får lida, och att nyskapande av kultur och kunskap hindras från att nå medborgarna. När staten rutinmässigt övervakar och registrerar sina medborgares kommunikation riskerar detta att leda till maktmissbruk, ofrihet och rättsosäkerhet.

Att kräva en korrigerande av dessa missförhållanden är att kräva rättvisa, frihet och demokrati åt medborgarna.

Vi vill skapa en folkligt förankrad immaterialrätt som skall berika enskilda människors liv, möjliggöra ett sunt företagarklimat, skapa en allemansrätt för kunskap och kultur, och därmed gynna hela samhällets utveckling.

Vi vill värna den enskilde medborgarens privatliv och grundläggande mänskliga fri- och rättigheter.

Vårt arbete med detta är nu parlamentariskt inriktat och vi söker därmed mandat från medborgarna att representera dem i de frågor vi här tagit ställning för.

För att kunna enas som rörelse tar vi inte ställning i andra politiska frågor som inte har samband med de principer vi här deklarerat. Pirater förenar sig kring kritiken av upphovsrätt och patent, och värnar om rätten till ett privatliv.